

Univerzita Hradec Králové
Filozofická fakulta
Katedra sociologie

Posudek oponentky bakalářské práce

Jméno autora	Klára Vítová
Název práce	Maskulinita v očích žen
Studijní obor	Sociologie
Vedoucí práce (jméno a příjmení s tituly, pracoviště)	Mgr. Nina Andrš Fárová, Ph.D., katedra sociologie UHK
Oponent práce (jméno a příjmení s tituly, pracoviště)	Mgr. Andrea Bělehradová, Ph.D., katedra sociologie UHK
Rok obhajoby	2024

Hodnocení cíle/ů práce

Klára Vítová si v bakalářské práci vytkla za cíl „zjistit, jak se podle [single] žen změnila mužská role ve společnosti, a také jak samy vnímají ideální typ muže. Práce klade důraz na partnerskou a rodičovskou roli mužů a její proměnu v dnešní společnosti.“ [anotace] V návaznosti na stanovený cíl práce autorka specifikuje čtyři výzkumné otázky: „Jak se [sic] ženy různých věkových kategorií vnímají maskulinitu? Změnila se podle žen role mužů ve společnosti? Proměnila se nějak z ženského pohledu role mužů v partnerství a otcovství? Jaké charakteristiky by neměly chybět ‚dobrému partnerovi‘ a ‚správnému otci‘?“ [29] Cíle práce i výzkumné otázky jsou stanoveny vhodně, a mohu konstatovat, že se je Vítové podařilo naplnit.

Hodnocení obsahové stránky práce

Užití zásadní odborné literatury a zdrojů	ano	s výhradami	ne
Přiměřená odborná terminologie práce	ano	s výhradami	ne
Vhodně zvolená metodologie	ano	s výhradami	ne
Práce s výzkumnými otázkami	ano	s výhradami	ne
Adekvátní průběh analýzy dat	ano	s výhradami	ne
Splnění deklarovaného cíle/cílů práce	ano	s výhradami	ne

Hodnocení formálních kritérií práce

Stylistická úroveň práce	dobrá	s výhradami	špatná
Pravopis a gramatika	dobré	s výhradami	špatné
Vhodná grafická úprava stránkování a textu	dobrá	s výhradami	špatná
Zpracování tabulek, obrázků, příloh	dobré	s výhradami	špatné

Zásadní připomínky k obsahové úrovni práce

Klára Vítová strukturuje bakalářskou práci klasicky na teoretickou, metodologickou a analytickou část, přičemž kvalita textu vzrůstá s každou z následujících sekcí. V teoretické části autorka poměrně obstojně identifikuje základní koncepty práce. Uváděné teorie nicméně nedokáže adekvátně uchopit a představit. Autorčino vymezení klíčového konceptu hegemonní maskulinity je zcela vágní, neboť nikde neuvádí, jakými charakteristikami se, dle Connell, hegemonní maskulinita vyznačuje, ani vůči jakým alternativním typům maskulinit ji Connell vymezuje. Řada tvrzení zůstává nedovysvětlena a čtenářstvo si tudíž může pouze domýšlet, co mohla mít autorka svými slovy na mysli. Při definování konceptu maskulinity například Vítová píše: „Pokud se muž neprojevoval v souladu s určitými povahovými rysy, setkával se často s nepochopením a společenským odsouzením. Dnes jsou [sic] tyto představy přetrvávají ve společnosti v podobě stereotypů. I když se mužská role ve společnosti mění, jsou muži stále vystavováni těmto očekáváním, ke kterým se přidávají nové výzvy.“ [12] Zůstává nicméně nevyjasněno, jaké povahové rysy byly považovány za nežádoucí, či jakým novým výzvám jsou muži v současnosti vystavováni. Podobné nejasnosti v textu panují i při užití termínů tradiční či moderní, se kterými autorka nešetří (např. „Osoby žijící [sic] v tradičním partnerství mají větší tendenci pojmát genderové role tradičněji než osoby žijící v moderním vztahu“ [19]), pro které však taktéž nepředkládá uspokojivá vymezení. Zatímco v analytické části respondentky operují s konceptem toxické maskulinity, v teoretické části se o něm Vítová nijak nezmiňuje. Podobně autorka nechává bez povšimnutí i základní vymezení konceptu gender vs. pohlaví, ačkoliv sama uvádí, že „[v]elice často bývá [gender] zaměňován za pohlaví“ [10], a jistě by se tudíž v práci o maskulinitě hodilo oba koncepty krátce definovat ve vzájemném vztahu. Jindy Vítová prezentuje informace zcela bez kontextu. Píše tak v pouhých dvou větách: „Index genderové rovnosti udávající rovnost pracovních příležitostí pro muže a ženy v České republice dosahuje hodnoty 68.9. V případě zastoupení žen v rozhodujících pozicích je hodnota 30.2, tudíž stále výrazně znevýhodňující muže.“ [16] Bez bližšího představení indexu a specifikace, na jaké škále se měří a co přesně zmiňované hodnoty (pro ČR) vyjadřují, jsou ale uváděné informace nicneříkající. Nedostatečný výklad konceptů navíc umocňuje fakt, že autorka ignoruje důležité související pojmy. Vyjma opomenutí alternativních maskulinit k maskulinitě hegemonní například Vítová zmiňuje Giddensovu romantickou lásku [18], avšak související koncepty spolu plynoucí lásky či čistého vztahu zamlčuje, ačkoliv by jí mohly být k ruce právě v rámci definování moderních (či spíše post-moderních) vztahů. Giddensovi navíc studentka přisuzuje autorství dramaturgického přístupu [11], jehož pravým otcem je Erving Goffman, přičemž Giddens koncept pouze představuje v učebnici *Sociologie* [2013], z níž autorka nekriticky čerpá. Kostrbaté představení konceptuálního aparátu práce navíc ještě znejasňují nadměrné chyby ve skloňování slov (viz připomínky k formální úrovni práce).

Metodologický design výzkumu je zvolen vhodně. Vítová by však mohla prezentovat více informací o svých respondentkách. Autorka dobře vysvětluje volbu tří věkových skupin respondentek, které do výzkumu zahrnula [29]. Bohužel však neuvádí celkový počet respondentek ve výzkumu. Zmiňuje sice, že provedla 14 rozhovorů [30] (a lze se tudíž domnívat, že byl do výzkumu zahrnut totožný počet respondentek), avšak daná informace by měla být stanovena transparentně. Současně by bylo užitečné specifikovat, kolik respondentek autorka zařadila do každé z věkových kategorií. V textu též postrádám informaci o zvolené analytické metodě.

Analytickou část práce považuji za nejzdařilejší. Oceňuji, že se autorka snaží svá data interpretovat a současně je provazovat s existující odbornou literaturou. Uvítala bych ale,

kdyby Vítová věnovala více prostoru promluvám respondentek, neboť některá tvrzení nedostatečně ilustruje svými daty. Považovala bych též za čtenářsky přívětivější, kdyby autorka nesituovala veškeré citace do samostatných odstavců, ale nechávala je splynout se zbylým textem. K rozlišení krátkých citací v textu nám přece bohatě slouží uvozovky (případně kurzíva), pročez nepotřebujeme jejich trojnásobné zvýznamnění (uvozovky, kurzívu, samostatný odstavec). Musím také vytknout matoucí použití tučného písma v analýze, jenž se objevuje pouze na str. 31 a 38. Pokud by Vítová pracovala s tučným písmem konsistentně v rámci celé analýzy, mohla by jeho prostřednictvím jistě vhodně upozorňovat na podstatná sdělení textu. Jelikož se však tučné písmo objevuje výhradně ve dvou případech, vyvolává zbytečné analytické otázky i pochybnosti, zda po sobě autorka práci po dokončení skutečně kontrolovala (čímž se obloukem vracím ke kritice tristní gramatické úrovně práce).

Zásadní připomínky k formální úrovni práce

Gramatická úroveň práce je pohoršující. Autorka nesklouje (namátkou: „Druhým typ [...]. Třetím typ se nazývá“ [13], „Velká vliv“ [19], „Ženský pohled na muže se s proměnou muže role ve společnosti mění.“ [27]; vynechává slova (např. „Zůstává otázkou, jestli je maskulinita opravdu v krizi, jelikož muži jsou stále v nadřazeném.“ [16]); nebo naopak ponechává ve větách slova, která do nich nepatří („Stále ale ženy muži přisuzují mužům roli toho, kdo [...]“ [42]). Některé překlepy dokonce mění význam sdělení („tradiční homogenní maskulinita“ [27], kdy je pravděpodobně myšlena maskulinita hegemonní a nikoliv homogenní). Alarmující množství chyb tudíž komplikuje porozumění textu a devaluje důstojnost bakalářské práce. V neposlední řadě musím autorce vytknout, že ačkoliv realizovala rozhovory výhradně se ženami, v průvodním slovu scénáře rozhovoru používá generické maskulinum „respondent“ [61], což obzvláště v kontextu genderové práce nepovažuji za vhodné.

Seznam literatury je formálně nekonzistentní – někdy je uvedeno celé jméno autora/ky, jindy jen iniciály křestního jména, v názvech použitých textů je nahodile používán Caps Lock, objevují se překlepy v závorkách, uvozovkách apod.

Orientaci v dokumentu by prospělo jasnější vizuální odlišení podnadpisů od zbytku textu.

Otázky k obhajobě práce

- 1.) Jakými charakteristikami se, dle Connell, vyznačuje hegemonní maskulinita, a ve vztahu k jakým typům maskulinit ji Connell vymezuje?
- 2.) Co konkrétně si představujete pod pojmy „tradiční a netradiční maskulinita“ [27], „tradiční partnerství“ a „moderní vztah“ [19] nebo „tradiční“ vs „moderní rodina“ [23]? Můžeme dnes hovořit i o post-moderním vztahovém/rodinném uspořádání?
- 3.) S jakou analytickou metodou jste pracovala?
- 4.) Jaká zjištění výzkumu Vás nejvíce překvapila?

Výsledné hodnocení práce

Bakalářská práce Kláry Vítové ve mě vzbudila rozpaky. Výzkum prezentovaný v analytické části lze označit za poměrně zdařilý a odpovídající úrovni bakalářského stupně studia. Teoretické koncepty jsou vesměs stanoveny vhodně, nicméně jejich výklad je mnohdy nedostačující. Gramatika autorky je šokující a nekoresponduje s vážností závěrečné práce, což reflektuji v navrženém hodnocení.

Navržené hodnocení

E

*V Brně 19. května 2024
datum a místo*

podpis autora posudku